

**МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
ЦЕНТАР ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУКА**

НАСТАВНА ПРОГРАМА

СТОЧАРСКО ПРОИЗВОДСТВО

- ИЗБОРНА -

IV ГОДИНА

ЗЕМЈОДЕЛСКО-ВЕТЕРИНАРНА СТРУКА

Техничар за фармерско производство

Скопје, 2008 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: СТОЧАРСКО ПРОИЗВОДСТВО

1.2. Образовен профил и струка

1.2.1. Образовен профил: техничар за фармерско производство

1.2.2. Струка: земјоделско - ветеринарна

1.3. Диференцијација на наставниот предмет

1.3.1. Карактеристичен за образовниот профил

1.4. Година на изучување на наставниот предмет

1.4.1. Четврта

1.5. Број на часови на наставниот предмет

1.5.1. Број на часови неделно: 2 часа

1.5.2. Број на часови годишно: 66 часа

1.6. Статус на наставниот предмет

1.6.1. Изборен

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

По совладувањето на наставната програма по предметот *сточарско производство - изборна програма* ученикот стекнува знаења и вештини и се оспособува:

- да ги објаснува постапките за колење на животните;
- да ги познава категориите на месото од заклани животни;
- да ги објаснува постапките за конзервирање на месото;
- да ги објаснува технолошките процеси за добивање на производи од месото;
- да го сфаќа значењето на млекото за исхрана на човекот;
- да ја објаснува врската помеѓу хигиената на млекото и квалитетот на производите;
- да ги објаснува технолошките процеси за производство на млечни производи;
- да развива навики за одржување на лична хигиена и хигиена на опремата при производство на прехранбени производи.

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешно следење и совладување на наставните содржини, односно за постигнување на поставените цели по предметот *сточарско производство - изборна програма* потребно е ученикот да поседува претходни знаења од наставните предмети: сточарско производство и земјоделска техника од III година, анатомија со физиологија на домашните животни од II година и основи на земјоделие со ветеринарство и хигиена и здравствено воспитание од I година.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Бр. на часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
1. ТЕХНОЛОГИЈА НА КОЛЕЊЕ НА ЖИВОТНИ	8	<p><i>Ученико̄и:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - да ги познава градежните карактеристики на кланиците; - да ги разликува кланиците за говеда, свињи, овци, живина; - да ги опишува одделенијата во кланица; - да ја познава санитацијата во кланицата; - да го објаснува транспортот на добитокот за колење; - да ги познава операциите омамување и искрвавнување на животните; - да разликува рачно од машинско дерење и расекување на трупови; - да ги познава категориите на месото од заклани животни. 	<ul style="list-style-type: none"> - Користење на видео-записи, слики и цртежи; - организирање посета на кланица. 	<ul style="list-style-type: none"> - Стоچارско производство
2. МЕСО - ГРАДБА И СОСТАВ	6	<ul style="list-style-type: none"> - Да го дефинира поимот месо; - да го познава хемискиот состав на различни видови месо; - да ја познава градбата и хранливата 	<ul style="list-style-type: none"> - Користење на презентации, слики и цртежи. 	<ul style="list-style-type: none"> - Стоچارско производство

		<p>вредност на месото;</p> <ul style="list-style-type: none"> - да го сфаќа значењето на зреењето на месото; - да ги познава постморталните промени на месото. 		
3. КОНЗЕРВИРАЊЕ НА МЕСО	8	<ul style="list-style-type: none"> - Да ги набројува начините на конзервирање на месото; - да ги објаснува постапките на конзервирање на месото со ладење и смрзнување; - да ги опишува промените кај оладеното и смрзнатото месо; - да го разбира поимот дефростација на месото; - да разликува конзервирање на месо со топлина и со чад; - да ги објаснува начините за добивање на чадот; - да ги опишува сушниците за преработки од месо; - да ги објаснува постапките за конзервирање со сол; - да ги набројува средствата за саламурење на месото. 	<ul style="list-style-type: none"> - Користење на лабораториски прибор и хемиски средства; - користење на презентации, слики и цртежи за конзервирање на месото. 	<ul style="list-style-type: none"> - Стоچارско производство
4. ПРОИЗВОДИ ОД МЕСО	12	<ul style="list-style-type: none"> - Да набројува видови и категории на производи од месо; - да ги познава суровините за производство на конзерви од месо; - да ги објаснува технолошките процеси 	<ul style="list-style-type: none"> - Користење на видео-записи, слики и цртежи; - организирање посета на кланица и продавници за сувомеснати производи. 	<ul style="list-style-type: none"> - Стоچارско производство - Практична настава

		<ul style="list-style-type: none"> за добивање на конзерви од месо; - да ја опишува појавата на бомбажа кај конзервите; - да ги познава условите за чување на конзервите од месо; - да набројува видови на колбаси; - да ги познава суровините за производство на колбаси; - да ги објаснува технолошките процеси за производство на колбаси; - да ги познава условите за чување на колбаси; - да ја објаснува постапката за добивање на животинска маст; - да ги познава штетните промени кај животинската маст. 		
5. МЛЕКОТО ВО ИСХРАНАТА НА ЧОВЕКОТ	4	<ul style="list-style-type: none"> - Да го сфаќа значењето на млекото за исхраната на човекот; - да ја објаснува врската меѓу сварливоста на млекото и исхраната на човекот; - да го познава хемискиот состав на млекото; - да ги познава поважните состојки на млекото. 	<ul style="list-style-type: none"> - Презентирање со ЛЦД проектор или графоскоп; - организирање вежби во хемиска лабораторија; - определување на поважни состојки во млекото. 	<ul style="list-style-type: none"> - Стоچارско производство - Практична настава
6. ХИГИЕНА ПРИ ПРОИЗВОДСТВО НА МЛЕКОТО	6	<ul style="list-style-type: none"> - Да ги опишува производните одделенија во млекара; - да го сфаќа значењето на здравствената 	<ul style="list-style-type: none"> - Користење на видео-записи, слики и цртежи; - организирање посета на 	<ul style="list-style-type: none"> - Стоچارско производство - Практична

		<p>состојба на животните за добивање на квалитетно млеко;</p> <ul style="list-style-type: none"> - да ги препознава болестите кои преку млекото се пренесуваат на човекот; - да ги познава постапките за рачно и машинско молзење на млекото; - да го сфаќа значењето на одржување на хигиената на опремата за молзење; - да ја согледува важноста на постапките после молзење на млекото (ладење и чување на млекото). 	<p>краварска фарма, молзилиште и млекарница.</p>	<p>настава</p>
7. ОБРАБОТКА НА МЛЕКОТО ВО МЛЕКАРНИЦА	6	<ul style="list-style-type: none"> - Да ја познава организацијата за собирање и транспорт на млекото; - да ги објаснува постапките при прием и испитување на млекото во млекарници; - да ги разликува начините на прочистување на млекото; - да ја сфаќа потребата за хомогенизација на млекото; - да ги разликува начините на термичка обработка на млекото. 	<ul style="list-style-type: none"> - Користење на видео-записи, слики и цртежи; - организирање посета на собирни пунктови за откуп на млеко; - организирање посета на млекарница. 	<ul style="list-style-type: none"> - Сточарско производство - Практична настава
8. ДОБИВАЊЕ НА ПРОИЗВОДИ ОД МЛЕКО	16	<ul style="list-style-type: none"> - Да ги разликува киселомлечните производи; - да го објаснува хемизмот на киселомлечните производи; - да ја познава технологијата за добивање на киселомлечни производи; - да ги идентификува недостатоците и маните на киселомлечните производи; 	<ul style="list-style-type: none"> - Користење на видео-записи, слики и цртежи; - организирање вежби во лабораторија за практично изработување на некои производи; - организирање посета на магацини и продавници 	<ul style="list-style-type: none"> - Сточарско производство - Практична настава

		<ul style="list-style-type: none"> - да ја познава клсификацијата на сирењата; - да ги познава постапките за подготовка и стандардизација на млекото пред потсирување; - да ја познава технологијата за добивање на сирење; - да ја познава технологијата за добивање на бело меко сирење; - да ги набројува недостатоците на сирењето; - да ги разликува начините за добивање на павлака; - да ги набројува постапките за добивање на путер; - да ги објаснува карактеристиките на суровините за производство на сладолед; - да ја познава смесата за сладолед; - да ги познава прописите и постапките за контрола на готови производи од млеко. 	<p>за млечни производи;</p> <ul style="list-style-type: none"> - организирање посета на млекарница. 	
--	--	---	--	--

4.2. Наставни методи и активности на учење

Програмските содржини по предметот *сѝочарско ѝпроизводсѝво - изборна ѝроѓрама* имаат теоретско-стручен карактер, но имаат и практично значење, поради што почесто треба да се реализираат преку демонстрации и вежби на практични операции и работни задачи. Поради тоа во наставниот процес е потребна примена на разновидни наставни методи. Така, покрај фронталните предавања потребно е почеста работа со учениците во групи, парови и индивидуално. Освен тоа, треба да се применуваат разновидни наставни методи, односно постапки: покажување, објаснување, опишување, предавање, дискусија, пребарување на Интернет, практична работа на учениците и сл.

Со успешната примена на наставните форми и методи треба да се обезбеди оптимално активно учество на учениците, поточно тие да прибележуваат, вежбаат, стекнатите знаења да ги применуваат во практиката, да ги следат и читаат новите достигнувања во светот од оваа област, да изработуваат домашни задачи и самостојно да се образуваат.

Во наставниот процес наставникот ја планира, организира и реализира својата воспитно-образовна работа, а преку усни излагања, објаснувања, демонстрирања, поставување на прашања, проверувања и оценувања на постигнувањата на учениците, тој ги остварува целите на овој предмет со што ги поттикнува учениците на когнитивно, психомоторно и афективно однесување.

4.3. Организација и реализација на наставата

Наставата по предметот *сѝочарско ѝпроизводсѝво - изборна ѝроѓрама* се остварува преку стручно-теоретски предавања кои ќе се реализираат во училница, кабинет и лабораторија. Покрај теоретските предавања почесто да се изведуваат вежби на практични операции и работни задачи во сточарските објекти на училишните економии, кланици, млекарници, магацини и продавници за месни и млечни производи. Притоа, потребно е реализирањето на наставата да се остварува преку блок часови за вежби со учениците во групи, парови и индивидуално.

4.4. Наставни средства и помагала

Ефикасноста на реализацијата на содржините од програмата е условена со користење на: графоскоп, компјутер, проектор, цртежи, слики, шеми. За успешно совладување на целите на наставната програма ќе се користат брошури од соодветната област, материјали од Интернет, наставен материјал подготвен од страна на наставниците. Дополнителна литература за наставниците: стручна литература за преработката на месо и млеко, како и литература од областа на дидактиката.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Следењето и оценувањето на постигањата на учениците треба да се врши плански, систематски и континуирано во текот на учебната година. Тоа се остварува во соработка со сите ученици преку разновидни форми и постапки: усни проверки, писмени задачи, тестови, проверки на домашни задачи, оценување на практичните способности на учениците при вршење на вежбите, практичните операции и работните задачи и сл.

Во текот на учебната година знаењата на учениците се оценуваат најмалку со две оценки во текот на полугодieto, а се утврдуваат и полугодишни и годишни оценки.

Доколку ученикот не постигне резултати во реализирањето на конкретните цели на програмата, се постапува согласно законската регулатива за средно образование.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Наставникот по овој наставен предмет треба да поседува лични, професионални и педагошки карактеристики, да е психофизички здрав, да е комуникативен и отворен за соработка, да поседува високи етички вредности, да ги применува литературниот јазик и писмото на кои се изведува наставата, да стекнал соодветно стручно образование, со и без работно искуство, да ја сака наставничката професија, да е добар организатор, креативен и способен за иновации во наставната технологија и постојано да се самообразува во структурата и во педагошката област.

6.2. Стандард за наставен кадар

Наставниот предмет *сѝочарско ѝпроизводсѝво - изборна ѝпроѝрама* ќе го реализираат наставници со завршени студии по:

- *земјоделсѝво - сѝочарска насока;*
- *земјоделсѝво - оѝшѝа насока;*
- *вешѝеринарсѝво.*

Наставниците треба да имаат педагошко-психолошка и методска подготовка и положен стручен испит, согласно со Законот за средно образование.

6.3. Стандард за простор за наставниот предмет

Соодветно на карактерот на програмските содржини и целите што треба да се постигнат со наставата по *сѝочарско ѝпроизводсѝво - изборна ѝпроѝрама* треба да се реализира во училиница, училиница - работилница, кабинет и лабораторија, во сточарски и придружни објекти, како и во кланици, млекарници, магацини и продавници за месни и млечни производи.

7. ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: март 2008 година

7.2. Состав на работната група

1. Бранко Алексовски, раководител, Бирото за развој на образованието - Скопје
2. д-р Владимир Цабирски, професор, Факултет за земјоделски науки и храна - Скопје
3. Горан Митевски, наставник во ССОУ „Киро Бурназ” - Куманово
4. Радојка Цветановска, ДООЕЛ „Млеко-Кооп” - Куманово

8. ПОЧЕТОК НА ПРИМЕНА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Датум на започнување: 01.09.2008 година

9. ОДОБРУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната програма по *сѝочарско ѝпроизводсѝво - изборна ѝпроѝрама* ја одобри министерот за образование и наука со решение број **11-4721/10** од **20.06. 2008** година.